

Information Literacy, Self-Regulated Learning and Internet Public Libraries Resources Consistency with User's Needs: A Comparative Study of the Public Libraries of the Art and Cultural Organization of Tehran Municipality and the Tehran Public Libraries Institution

Mohsen Moradi

MSc. Department of Knowledge and Information Science, Islamic Azad University, Tonekabon Branch. Tehran, Iran.

*Corresponding author: Mohsen Haji Zeinolabedini

Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. E-Mali: zabedini@gmail.com

Afshin Mousavi Chelak

Associate Professor, Department of Knowledge and Information Science, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Aazam Aghaei Mirakabad

Ph.D Candidate, Department of Knowledge and Information Science, Alzahra University, Tehran, Iran. E-mail: aghaei@alzahra.ac.ir

Abstract

Purpose: This study is aimed to comparing the resources available in the Art and Cultural Organization of Tehran Municipality (ACOTM) and the Tehran Public Libraries Institution (PLI) concerning the conformity of these resources to the needs of library members.

Methodology: This research used Analytic survey method. Sampling method is random stratified sampling. The Public Libraries affiliated with Tehran Municipality and the Public Libraries of the Institution in Tehran are divided into 22 urban districts. In order to take the sample one library is selected from each district. The statistical population of the public libraries of the Art and Cultural Organization of Tehran municipality (ACOTM) consists of 440 entities including 209 men and 231 women. The statistical population of Tehran Public Libraries Institution (PLI) consists of 440 entities including 179 men and 261 women. Questionnaire has used to gather information.

Findings: The public libraries of the Art and Cultural Organization of Tehran Municipality (ACOTM) have a better than the Tehran Public Libraries Institution (PLI) status concerning “non-book resources”. The status of libraries of Tehran Public Libraries Institution (PLI) is better than the public libraries of the Art and Cultural Organization of Tehran Municipality (ACOTM) as concerns “Dewey decimal topics”. The significance level of the test is larger than %5 in the two classes of “educational aid books” with significance level of 0.653 and “the accessibility of resources” with significance level of 0.167. Therefore, there is no significant difference between the libraries of the two institutions.

Conclusion: Comparing the current situation of public libraries in Iran, it seems that the number of buildings and their appearance, equipment, quality of resources and most importantly, their services are far from what is needed in a dynamic and growing society.

Keywords: Information Resources, Library Members, Public Libraries, The Art and Cultural Organization of Tehran Municipality (ACOTM), The Tehran Public Libraries Institution (PLI).

Citation: Moradi, M., Haji Zeinolabedini, M., Mousavi Chelak, A. & Aghaei Mirakabad, A. M., (2019). Information Literacy, Self-Regulated Learning and Internet Public Libraries Resources Consistency with User's Needs: A Comparative Study of the Public Libraries of the Art and Cultural Organization of Tehran Municipality and the Tehran Public Libraries Institution. *Knowledge and Information Management*, 6(3), 33–44. (in persian)

(DOI): 10.30473/mrs.2021.50624.1411

Received: (2019-12-30)

Accepted: (2021-01-12)

همخوانی منابع کتابخانه‌های عمومی با نیاز کاربران: مطالعه تطبیقی کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران

محسن مرادی

کارشناسی ارشد، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تنکابن، تهران، ایران.

محسن حاجی زین‌العابدینی

*نویسنده مسئول: استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

E-Mali: zabedini@gmail.com

افشین موسوی چلک

دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

اعظم آقایی میرک‌آباد

دانشجوی دکتری، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه الزهراء، تهران، ایران.

E-mail: aghaei@alzahra.ac.ir

چکیده

هدف: شناسایی وضعیت منابع کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران از نظر نوع، موضوع، دسترس‌پذیری و انطباق با نیاز اعضا است.

روش‌شناسی پژوهش: روش پژوهش پیمایشی-تحلیلی است و از نمونه‌گیری تصادفی-طبقه‌ای استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش، ۴۴۰ عضو (۲۰۹ مرد، ۲۳۱ زن) از ۲۲ کتابخانه‌های عمومی وابسته به سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و ۴۴۰ عضو (۱۷۹ مرد، ۲۶۱ زن) از ۲۲ کتابخانه‌های عمومی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور است که یک کتابخانه نهاد و یک کتابخانه شهرداری در هر منطقه شهری انتخاب شده است و از پرسشنامه برای گردآوری اطلاعات استفاده گردیده است، همچنین برای تجزیه اطلاعات از آمار توصیفی و آمار استنباطی و نیز آزمون تی‌استیودنت استفاده شده است.

یافته‌ها: در شاخص "منابع غیرکتابی"، کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران (با میانگین ۰٫۵۶۱۴) وضعیت بهتری نسبت به کتابخانه‌های عمومی نهاد (با میانگین ۰٫۵۱۰۶) در شهر تهران دارند. در شاخص "موضوعات ده‌گانه دیویی" وضعیت کتابخانه‌های نهاد (با میانگین ۲٫۸) نسبت به کتابخانه‌های عمومی سازمان (با میانگین ۲٫۷۲)، بهتر است. در دو شاخص "کتاب‌های کمک‌آموزشی" و "در دسترس بودن منابع" نتیجه اختلاف معنی‌داری بین کتابخانه‌های شهرداری و نهاد وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری: با مقایسه وضع موجود کتابخانه‌های عمومی در ایران به نظر می‌رسد که تعداد ساختمان، تجهیزات، کیفیت منابع و از همه مهم‌تر، خدمات آن‌ها با آنچه موردنیاز یک جامعه پویا و در حال رشد است فاصله بسیار دارد.

واژه‌های کلیدی

منابع اطلاعاتی، اعضای کتابخانه، سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور.

استناد: مرادی، محسن؛ حاجی زین‌العابدینی، محسن؛ موسوی چلک، افشین و آقایی میرک‌آباد، اعظم (۱۳۹۹). همخوانی منابع کتابخانه‌های عمومی با نیاز کاربران: مطالعه تطبیقی کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران. *مدیریت اطلاعات و دانش‌شناسی*، ۳۳(۳)، ۳۳-۴۴.

(DOI): 10.30473/MRS.2021.50624.1411

تاریخ دریافت: (۱۳۹۸-۱۰-۰۹)

تاریخ پذیرش: (۱۳۹۹-۱۰-۲۳)

مقدمه

کتابخانه عمومی، مرکز همه نوع دانش، اطلاعات و منابع است و با فراهم آوردن حوزه‌های وسیعی از اطلاعات، می‌تواند کارکردهای گوناگونی داشته و نقش‌های مختلفی ایفا کند. کتابخانه‌های عمومی، نهادهایی هستند که قادرند در سراسر عمر انسان، آموزش مردم و اطلاع‌رسانی را برعهده بگیرند و اطلاعات گسترده‌ای را در زمینه‌های مختلف در دسترس مردم قرار دهند و از این راه به شیوه‌ای روشن‌گرانه، حیات اجتماعی و فرهنگی جامعه را دگرگون سازند.

کتابخانه عمومی برای ایفای نقش خود به صورتی رضایت‌بخش باید دارای منابع کافی و روزآمد باشد تا بتواند خدمات خود را حفظ کند و نیازهای جامعه محلی خود را برطرف سازد. این ادعا بدان منظور است که کتابخانه باید منابعی را در قالب‌های متنوع فراهم آورد تا به‌طور مرتب روزآمد شده و بتواند نیازهای متغیر افراد و گروه‌های مردم را برطرف سازد. یکی از مهم‌ترین عوامل ارائه خدمات، شناخت از منابع استفاده‌کنندگان در زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، علمی، تفریحی و سرگرمی و ویژگی‌های مختلف است (بیرانوند و رنجبر، ۱۳۸۹).

کرز^۱ (۲۰۱۲) در تحقیقی تحت عنوان "نحوه ایجاد مجموعه کتاب‌ها در کتابخانه‌های عمومی کارولینای جنوبی برای جوانان آفریقایی، آمریکایی و آمریکایی لاتین" به دنبال یافتن نمونه‌های موفق مجموعه‌سازی از فرهنگ‌های مختلف است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که کتابخانه‌های عمومی کارولینای جنوبی در سطح وسیعی به جمع‌آوری منابع موثق و معتبر چند نژادی می‌پردازند و تنوع زیادی در این عناوین به چشم می‌خورد و چند کتابخانه که به جامعه بزرگی از آفریقایی-آمریکایی‌ها و آمریکایی-لاتین‌ها خدمت‌رسانی می‌کنند منابعی در مورد آمارهای جمعیت‌شناسی نژادی ندارند. نتایج هم‌چنان حاکی از آن است که نظارت تهاجمی مدیریتی عامل مهمی در مجموعه‌های گوناگون است.

انتخاب کتاب‌های مناسب و جذاب یکی از عوامل تشویقی برای استفاده از کتابخانه‌های عمومی است، بدیهی است این انتخاب، باید به‌صورت جامع موضوعات گوناگون را در سطح عمومی مطرح نماید و البته این امر با کمک کار کارشناسی صورت می‌پذیرد. برای نمونه فرج پهلوی (۱۳۹۲) ۶ عامل مهم و تأثیرگذار در امر انتخاب کتاب توسط اعضا در کتابخانه‌های

عمومی را شناسایی کرده است که عبارت‌اند از: عوامل کتابشناختی، عوامل محتوایی، عوامل ظاهری، عوامل فردی و اجتماعی، عامل رسانه‌های گروهی و عامل کتابخانه و کتابدار.

افزایش سرانه مطالعه جامعه، افزایش روحیه نقد و پرسشگری لازمه‌اش این است که منابع از لحاظ انتخاب و تهیه به شکل صحیح و متعادل باشد. هرچه در انتخاب منابع دقت کافی مبذول شود و ویژگی‌های جغرافیایی، فرهنگی، نژادی، زبانی و اجتماعی لحاظ شود، شاهد کتابخانه‌های عمومی کارآمدتری خواهیم بود. خدمات کتابخانه لازم است منطبق با نیازهای گوناگون جوامع در مناطق دوردست و شهری باشد. به‌عنوان مثال زارع و همکاران (۱۳۹۴)، در پژوهشی به مطالعه عوامل مؤثر بر استفاده از کتابخانه‌های عمومی با مطالعه موردی بر روی کاربران شهر کرمانشاه پرداختند.

یافته‌ها نشان داد که میزان استفاده از کتابخانه‌های عمومی شهر کرمانشاه در وضعیت مطلوبی قرار ندارد و لزوم توجه به مکان‌یابی مناسب کتابخانه‌های عمومی در شهر کرمانشاه و نیز سیاست‌گذاری جهت اصلاح ساختاری و محتوایی کتابخانه‌های عمومی مختلف به‌ویژه بانوان و جوانان از مهم‌ترین نتایج پژوهش حاضر بود. شناخت مراجعان، هدف هر کتابخانه صرف‌نظر از نوع و اندازه آن است. در صورت عدم تناسب بین منابع موجود در کتابخانه با نیاز افراد جامعه، قطعاً شاهد کتاب‌ها و منابعی هستیم که متقاضی ندارند و از طرف دیگر فقدان منابع موردنیاز مراجعان، به‌عنوان یک اصل مهم در جهت ناکارآمدی کتابخانه‌های عمومی تلقی خواهد شد. به‌عنوان نمونه‌ای دیگر، کتابخانه لینگنان^۲ (۲۰۰۲) میزان رضایتمندی و عوامل مؤثر بر رضایتمندی استفاده‌کنندگان از خدمات کتابخانه خود را مورد بررسی قرار داد. یافته‌های پژوهش حاکی از آن است که ۵۹ درصد از پاسخگویان از کیفیت خدمات مرجع رضایت داشتند. بیشترین میزان رضایت، به استفاده از روزنامه‌ها (۶۳ درصد) و بیشترین میزان نارضایتی به امانت بین کتابخانه‌ای (۳۰ درصد) اختصاص داشت و نتایج پژوهش نشان می‌داد که میزان رضایت مراجعان نسبت به سال‌های قبل افزایش بیشتری داشته است. نتیجه آن که انتخاب گزینشی، یکسان و غیرمتناسب منابع برای جوامع متنوع با نیازهای مختلف، کتابخانه‌های عمومی را از اهداف خود باز می‌دارد (مزینانی، ۱۳۸۶) تردیدی نیست این دو نهاد، موظف هستند که هر چندگاه برنامه و فعالیت‌های خود را با

۱. از دیدگاه اعضای کتابخانه‌های عمومی هر دو نهاد مورد پژوهش، اعضای کتابخانه چه نیازهای اطلاعاتی دارند و از چه طریق به آن‌ها پاسخ می‌دهند؟
۲. از دیدگاه اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، کتابخانه‌های مذکور تا چه حد در برآوردن نیازهای اطلاعاتی از طریق منابع غیر کتابی موفق عمل کرده‌اند؟
۳. براساس موضوعات ده‌گانه دیوبی، نیازهای اصلی اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران کدام است؟
۴. از دیدگاه اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، نقش کتاب‌های کمک‌آموزشی در برطرف کردن نیازهای اطلاعاتی اعضا چقدر است؟
۵. تا چه اندازه اعضا به منابع کتابخانه دسترسی دارند؟
۶. از دیدگاه اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران تا چه اندازه منابع کتابخانه‌های مذکور با نیاز اعضا انطباق دارند؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع کاربردی است و به روش پیمایشی-تحلیلی^۱ انجام گرفته است. جامعه مورد مطالعه در پژوهش شامل کلیه اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و کتابخانه‌های عمومی نهاد در شهر تهران است. ابزار مورد استفاده برای جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه است. سوالات پرسشنامه از یک نمونه پرسشنامه آماده از پایان‌نامه شیخ عطار اخذ گردید.

در زمان انجام پژوهش، سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران دارای ۸۰ باب کتابخانه عمومی در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران است و در هر منطقه یک باب کتابخانه به‌عنوان نمونه مورد ارزیابی قرار گرفته است. همچنین ۴۷ باب کتابخانه زیرپوشش نهاد کتابخانه‌های عمومی در مناطق ۲۲ گانه شهر تهران مشغول به فعالیت که در هر منطقه یک باب کتابخانه به‌عنوان نمونه ارزیابی قرار گرفته است. برای بررسی نیازهای اطلاعاتی کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری

توجه به مقاصد و اهداف شکل‌گیری کتابخانه‌های عمومی و نیازهای متنوع و رو به رشد جامعه مورد بررسی قرار دهند و با فراهم آوردن مجموعه‌ها و خدمات لازم و مناسب، مقاصد و اهداف کتابخانه‌های عمومی را دنبال نمایند. لازم به ذکر است که دلیل انتخاب این دو مجموعه نیز دارا بودن کتابخانه عمومی در داخل هر دو مجموعه است و به‌نوعی به مردم شهر توسط دو دستگاه مختلف ارائه خدمت صورت می‌پذیرد که مقایسه داده‌های هریک می‌تواند نشان‌گر این نکته باشد که کدام‌یک می‌تواند در ارائه خدمات مؤثرتر و موفق‌تر عمل نماید.

با توجه به این‌که از جمله اهداف و مأموریت‌های همه کتابخانه‌ها، ارائه خدمات به نحو مطلوب و مؤثر به مخاطبان و مراجعان و ایجاد بسترهای استفاده بیشتر و بهتر از کتابخانه‌ها به لحاظ کمی و کیفی است و تحقق این امر در گرو شناسایی و رفع یا کاهش آسیب‌ها و نقاط ضعف کتابخانه‌ها است، لذا این پژوهش سعی دارد تا با شناسایی این عوامل و آگاهی از وضع موجود، بسترها و زمینه‌های لازم برای تحقق اهداف مذکور را در کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران فراهم نماید و با شناخت نقاط ضعف و کاستی‌های موجود، به علل و عوامل مؤثر بر کاهش میزان کارآمدی کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران پی‌برده و پس از وقوف به این عوامل پیشنهادها و راهکارهایی را برای افزایش کارآمدی کتابخانه‌های مربوطه ارائه نمایند. برنامه‌ریزی برای رفع نیازهای اطلاعاتی اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران و همچنین شناسایی و آشکار نمودن نقاط قوت و ضعف کتابخانه‌های دو نهاد مذکور ضرورت دیگر این پژوهش است که شامل میزان انطباق منابع کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و میزان انطباق منابع نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران با نیاز اعضا است.

هدف و پرسش‌های پژوهش

هدف اصلی پژوهش شناسایی وضعیت انطباق منابع کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران با نیاز اعضا است. در این پژوهش به سوالات زیر پاسخ داده می‌شود:

از پرسشنامه برای گردآوری اطلاعات استفاده گردیده است، همچنین برای تجزیه اطلاعات از آمار توصیفی و آمار استنباطی و نیز آزمون تی‌استیودنت استفاده شده است. داده‌های به دست آمده از پرسشنامه‌های پژوهش از طریق نرم‌افزار اس.پی.اس.اس. مورد تجزیه و تحلیل قرار داده شد.

یافته‌های پژوهش

پرسش ۱: از دیدگاه اعضای کتابخانه‌های عمومی هر دو نهاد مورد پژوهش، اعضای کتابخانه چه نیازهای اطلاعاتی دارند و از چه طریق به آن‌ها پاسخ می‌دهند؟

شهرداری تهران و کتابخانه‌های عمومی نهاد در شهر تهران از روش نمونه‌گیری تصادفی-طبقه‌ای استفاده شده است که طی آن کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و کتابخانه‌های عمومی نهاد در شهر تهران به ۲۲ منطقه شهری تقسیم شده و برای نمونه از هر منطقه یک باب کتابخانه طبق درجه کتابخانه انتخاب شده‌اند؛ سپس پرسشنامه بین آن‌ها توزیع شده است. با استفاده از این روش پژوهشگر این امکان را خواهد داشت تا بتواند به حجم نمونه‌ای مشابه با جامعه آماری واقعی دست یابد.

جدول ۱. منابع کسب اطلاعات

کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران						منابع کسب اطلاعات
نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران			شهرداری تهران			
درصد تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	
۳/۹	۳/۹	۱۷	۴/۵	۴/۵	۲۰	تلویزیون
۴/۸	۰/۹	۴	۵	۰/۵	۲	رادیو
۵/۹	۱/۱	۵	۵/۵	۰/۵	۲	مجلات
۷/۷	۱/۸	۸	۶/۸	۱/۴	۶	روزنامه
۲۱/۴	۱۳/۶	۶۰	۲۷/۵	۲۰/۷	۹۱	اینترنت
۲۷	۵/۷	۲۵	۳۰	۲/۵	۱۱	کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی
۲۸	۰/۹	۴	۳۰/۷	۰/۷	۳	تلویزیون، رادیو
۳۱/۸	۳/۹	۱۷	۳۱/۱	۰/۵	۲	تلویزیون، مجلات
۴۰	۲	۹	۳۳/۷	۱/۶	۷	تلویزیون، روزنامه
۴۲	۸/۲	۳۶	۳۸/۶	۵/۹	۲۶	تلویزیون، اینترنت
۴۲/۳	۰/۲	۱	۴۰/۲	۱/۶	۷	تلویزیون، کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی
۴۲/۷	۰/۵	۲	۴۰/۵	۰/۲	۱	رادیو، مجلات
۴۳/۲	۰/۵	۲	۴۰/۷	۰/۲	۱	رادیو، روزنامه
۴۴/۵	۱/۴	۶	۴۱/۱	۰/۵	۲	رادیو، اینترنت
۴۵	۰/۵	۲	۴۱/۶	۰/۵	۲	رادیو، کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی
۴۶/۴	۱/۴	۶	۴۳	۱/۴	۶	مجلات، روزنامه
۴۷	۰/۷	۳	۴۵/۲	۲/۳	۱۰	مجلات، اینترنت
۴۸/۹	۱/۸	۸	۴۶/۶	۱/۴	۶	مجلات، کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی
۴۹/۵	۱۰/۵	۴۶	۵۷/۵	۱۰/۹	۴۸	روزنامه، اینترنت
۶۰	۰/۷	۳	۵۸/۲	۰/۷	۳	روزنامه، کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی
۶۰/۵	۰/۵	۲	۵۸/۹	۰/۷	۳	اینترنت، کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی
۱۰۰	۳۹/۷	۱۳۴	۱۰۰	۴۰/۸	۱۴۱	سه مورد و بیشتر
	۱۰۰	۴۴۰		۱۰۰	۴۴۰	جمع کل

موردنیازشان را در بیش از دو منبع جستجو می‌نمایند. در بین منابع مورد استفاده اعضای کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، "اینترنت" با ۱۳/۶ درصد رتبه اول، "روزنامه، اینترنت" با ۱۰/۵ درصد رتبه دوم، "تلویزیون، اینترنت" (۸/۲ درصد) رتبه سوم و "کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی" (۵/۷ درصد) رتبه چهارم را به خود اختصاص داده‌اند. اکثر افراد مورد مطالعه (۳۹/۷ درصد) نیز از بیش از دو منبع برای کسب اطلاعات موردنیاز خود، استفاده می‌کنند.

در پاسخ به پرسش اول پژوهش مطابق اطلاعات جدول ۱، یافته‌های پژوهش نشان داد که در بین منابع مورد استفاده اعضای کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، "اینترنت" با ۲۰/۷ درصد رتبه اول، "روزنامه، اینترنت" با ۱۰/۹ درصد رتبه دوم، "تلویزیون، اینترنت" (۵/۹ درصد) رتبه سوم، همچنین شایان ذکر است که منبع "کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی" با ۲/۵ درصد رتبه دهم را به خود اختصاص داده است. اکثر افراد مورد مطالعه (۴۰/۸ درصد) نیز اطلاعات

جدول ۲. هدف از مراجعه به کتابخانه

نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران			کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران			هدف از مراجعه به کتابخانه
درصد تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	درصد تجمعی	درصد فراوانی	فراوانی	
۱۷	۱۷	۷۵	۹/۱	۹/۱	۴۰	امانت بردن کتاب
۱۹/۳	۲/۳	۱۰	۱۰/۹	۱/۸	۸	مطالعات نشریات و روزنامه‌ها
۲۳/۹	۴/۵	۲۰	۱۸/۶	۷/۷	۳۴	مطالعه کتب درسی
۳۳	۹/۱	۴۰	۳۲	۱۳/۴	۵۹	استفاده از سالن مطالعه
۳۳/۲	۰/۲	۱	۳۳	۰/۹	۴	استفاده از کتب مرجع
۳۶/۱	۳	۱۳	۳۳/۶	۰/۷	۳	استفاده از اینترنت و فعالیت‌های پژوهشی
۴۱/۸	۵/۷	۲۵	۳۸/۲	۴/۵	۲۰	امانت بردن کتاب، مطالعات نشریات و روزنامه‌ها
۴۴/۱	۲/۳	۱۰	۴۰/۵	۲/۳	۱۰	امانت بردن کتاب، مطالعه کتب درسی
۵۳	۸/۹	۳۹	۴۷/۳	۶/۸	۳۰	امانت بردن کتاب، استفاده از سالن مطالعه
۵۵	۲	۹	۵۰/۵	۳/۲	۱۴	امانت بردن کتاب، استفاده از کتب مرجع
۵۶/۱	۱/۱	۵	۵۱/۱	۰/۷	۳	امانت بردن کتاب، استفاده از اینترنت و فعالیت‌های پژوهشی
۵۷/۵	۱/۴	۶	۵۱/۴	۰/۲	۱	مطالعات نشریات و روزنامه‌ها، مطالعه کتب درسی
۵۸/۶	۱/۱	۵	۵۲	۰/۷	۳	مطالعات نشریات و روزنامه‌ها، استفاده از سالن مطالعه
۵۹/۵	۰/۹	۴	۵۲/۷	۰/۷	۳	مطالعات نشریات و روزنامه‌ها، استفاده از کتب مرجع
۶۵/۹	۶/۴	۱	۶۲	۹/۳	۴۱	مطالعه کتب درسی، استفاده از سالن مطالعه
۶۶/۱	۰/۲	۲۸	۶۲/۷	۰/۷	۳	مطالعه کتب درسی، استفاده از کتب مرجع
۶۷	۰/۹	۴	۶۳/۲	۰/۵	۲	مطالعه کتب درسی، استفاده از اینترنت و فعالیت‌های پژوهشی
۶۷/۳	۰/۲	۱	۶۵/۲	۲	۹	استفاده از سالن مطالعه، استفاده از کتب مرجع
۶۷/۷	۰/۵	۲	۶۵/۹	۰/۷	۳	استفاده از سالن مطالعه، استفاده از اینترنت و فعالیت‌های پژوهشی
۶۸/۲	۰/۵	۲	۶۶/۱	۰/۲	۱	استفاده از کتب مرجع، استفاده از اینترنت و فعالیت‌های پژوهشی

نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران			کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران			هدف از مراجعه به کتابخانه
۱۰۰	۳۱/۸	۱۰۰	۱۰۰	۳۳/۹	۱۰۹	سه مورد و بیشتر
	۱۰۰	۴۰۰		۱۰۰	۴۰۰	جمع کل

استفاده از سالن مطالعه" (۹/۳ درصد) رتبه دوم، "امانت بردن کتاب" (۹/۱ درصد) رتبه سوم، "مطالعه کتب درسی" (۷/۷ درصد) رتبه چهارم و "امانت بردن کتاب، استفاده از سالن مطالعه" (۶/۸ درصد) در رتبه پنج قرار دارند. همچنین ۳۱/۸ درصد اعضا سه مورد و بیشتر را به‌عنوان هدفشان از مراجعه به کتابخانه انتخاب نموده‌اند.

پرسش ۲: از دیدگاه اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، کتابخانه‌های مذکور تا چه حد در برآوردن نیازهای اطلاعاتی از طریق منابع غیر کتابی موفق عمل کرده‌اند؟

از داده‌های جدول ۲ چنین برداشت می‌شود که در بین اهداف اعضای نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران از مراجعه به کتابخانه، "امانت بردن کتاب" (۱۷ درصد) در رتبه اول، "استفاده از سالن مطالعه" (۹/۱ درصد) رتبه دوم، "امانت بردن کتاب، استفاده از سالن مطالعه" (۸/۹ درصد)، رتبه سوم و "مطالعه کتاب درسی، استفاده از سالن مطالعه" (۶/۴ درصد) در رتبه چهارم و "امانت بردن کتاب، مطالعات نشریات و روزنامه‌ها در رتبه پنجم قرار دارند. همچنین ۳۳/۹ درصد اعضا سه مورد و بیشتر را به‌عنوان هدفشان از مراجعه به کتابخانه انتخاب نموده‌اند. در بین اهداف اعضای کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران از مراجعه به کتابخانه، "استفاده از سالن مطالعه" (۱۳/۴ درصد) در رتبه اول، "مطالعه کتب درسی،

جدول ۳. نتایج آزمون تی‌استیودنت برای مقایسه کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری

شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران

گویه سؤال	نهادها	میانگین	مقدار آماره تی‌استیودنت	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون تی‌استیودنت
دارا بودن واحد دیداری- شنیداری	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۰/۶۱	۰/۱۳۸	۰/۱۸۹	پذیرش فرض برابری
	کتابخانه‌های عمومی تهران	۰/۰۶			
امکان استفاده از رایانه برای اعضا جهت بازیابی و جستجوی اطلاعات منابع کتابخانه	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۰/۶۵	۰/۹۷۹	۰/۳۳۸	پذیرش فرض برابری
	کتابخانه‌های عمومی تهران	۰/۶۲			
برخوردار بودن کتابخانه از اینترنت و ارتباطات راه دور مانند فکس	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۰/۴۳	۳/۵۸۴	۰/۰۰۰	عدم پذیرش فرض برابری
	کتابخانه‌های عمومی تهران	۰/۳۱			
پاسخگو بودن واحد دیداری- شنیداری کتابخانه (فیلم، ویدئو، CD، DVD و کاست)	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۳۷	۰/۴۰۸	۰/۶۸۳	پذیرش فرض برابری
	کتابخانه‌های عمومی تهران	۲/۳۴			

فرهنگی هنری شهرداری تهران و کتابخانه‌های نهاد عمومی تهران از لحاظ برخوردار بودن کتابخانه از وجود اینترنت و ارتباطات راه دور اختلاف وجود دارد. با توجه به ستون میانگین‌ها مشخص می‌شود که کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران در این شاخص از وضعیت بهتری برخوردار هستند و توانسته‌اند نیازهای اعضا خود را بیشتر برآورده نمایند.

پرسش ۳: براساس موضوعات ده‌گانه دیوبی، نیازهای اصلی اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران کدام است؟

با استناد به داده‌های جدول ۳، در سه شاخص "دارا بودن واحد دیداری-شنیداری"، "امکان استفاده از رایانه برای اعضا جهت بازیابی و جستجوی اطلاعات منابع کتابخانه" و "پاسخگو بودن واحد دیداری-شنیداری کتابخانه (فیلم، ویدئو، CD، DVD و کاست)" سطح معنی‌داری بزرگ‌تر از مقدار ۰/۰۵ بوده و در نتیجه بین کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران اختلافی وجود ندارد. اما در مورد شاخص "برخوردار بودن کتابخانه از اینترنت و ارتباطات راه دور" سطح معنی‌داری برابر با صفر و کوچک‌تر از مقدار ۰/۰۵ است. در نتیجه در سطح اطمینان ۹۵ درصد بین کتابخانه‌های سازمان

جدول ۴. نتایج آزمون تی‌استیودنت برای مقایسه کتابخانه‌های دو نهاد

گویه سؤال	نهادها	میانگین	مقدار آماره تی‌استیودنت	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون تی‌استیودنت
پاسخگو بودن کتاب‌های	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۳/۰۷	-۳/۷۹۵	۰/۰۰۰	عدم پذیرش فرض برابری
با موضوع دین	کتابخانه‌های عمومی تهران	۳/۳۵			
پاسخگو بودن کتاب‌های	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۸۲	-۲/۵۱	۰/۰۱۲	عدم پذیرش فرض برابری
با موضوع فلسفه و روانشناسی	کتابخانه‌های عمومی تهران	۲/۹۸			
پاسخگو بودن کتاب‌های	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۸۹	-۰/۹۱۴	۰/۳۶۱	پذیرش فرض برابری
با موضوع زبان	کتابخانه‌های عمومی تهران	۲/۹۵			
پاسخگو بودن کتاب‌های	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۸۲	-۱/۸۲۷	۰/۰۶۸	پذیرش فرض برابری
با موضوع علوم محض	کتابخانه‌های عمومی تهران	۲/۹۴			
پاسخگو بودن کتاب‌های	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۹۳	-۱/۲۵۹	۰/۰۶۵	پذیرش فرض برابری
با موضوع علوم کاربردی	کتابخانه‌های عمومی تهران	۳/۰۱			
پاسخگو بودن کتاب‌های	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۳/۰۷	-۰/۵۰۵	۰/۰۶۳	پذیرش فرض برابری
با موضوع هنر، سرگرمی و ورزش	کتابخانه‌های عمومی تهران	۳/۱۱			
پاسخگو بودن کتاب‌های	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۳/۳۱	۰/۶۴۸	۰/۰۶۷	پذیرش فرض برابری
با موضوع ادبیات	کتابخانه‌های عمومی تهران	۳/۲۷			
پاسخگو بودن کتاب‌های	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۳/۱۲	-۱/۷۱۷	۰/۰۶۴	پذیرش فرض برابری
با موضوع تاریخ و جغرافیا	کتابخانه‌های عمومی تهران	۳/۲۳			
پاسخگو بودن کتاب‌های	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۳/۱۴	۰/۰۰۰	۱	پذیرش فرض برابری
بخش مرجع	کتابخانه‌های عمومی تهران	۳/۱۴			

فلسفه و روانشناسی " سطح معنی‌داری کوچک‌تر از مقدار ۰/۰۵ بوده و در نتیجه بین کتابخانه‌های دو نهاد اختلاف وجود دارد. با

با استناد به داده‌های جدول ۴، در ۲ گویه "پاسخگو بودن کتاب-های با موضوع دین" و "پاسخگو بودن کتاب‌های با موضوع

پرسش ۴: از دیدگاه اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، نقش کتاب‌های کمک‌آموزشی در برطرف کردن نیازهای اطلاعاتی اعضا چقدر است؟

توجه به ستون میانگین‌ها مشخص می‌شود که کتابخانه‌های شهرداری تهران در این دو شاخص از وضعیت بهتری برخوردار هستند و توانسته‌اند نیازهای اعضا خود را بیشتر برآورده نمایند. در مورد باقی شاخص‌های مطرح شده، سطح معنی‌داری بزرگ‌تر از مقدار ۰/۰۵ است. در نتیجه بین کتابخانه‌های دو نهاد اختلافی وجود ندارد.

جدول ۵. نتایج آزمون تی‌استیودنت برای پاسخگو بودن کتاب‌های تست و کمک آموزشی

واحد کتابخانه	فراوانی/درصد فراوانی	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد	میانگین	مقدار آماره تی‌استیودنت	سطح معنی‌داری
کتابخانه‌های شهرداری	فراوانی	۳۴	۴۵	۶۶	۸۰	۲۷	۳/۰۸	۱/۰۹۴	۰/۲۷۵
کتابخانه‌های شهرداری	درصد فراوانی	۱۳/۵	۱۷/۹	۲۶/۲	۳۱/۷	۱۰/۷			
کتابخانه‌های نهاد	فراوانی	۲۲	۶۰	۱۱۰	۶۸	۱۲	۲/۹۶	-۰/۷۳۸	۰/۴۶۱
کتابخانه‌های نهاد	درصد فراوانی	۸/۱	۲۲/۱	۴۰/۴	۲۵	۴/۴			

های تست و کمک‌آموزشی دو گروه کتابخانه‌ها در حد متوسطی قرار دارد.
پرسش ۵: تا چه اندازه اعضای کتابخانه‌های هر دو نهاد، به منابع کتابخانه دسترسی دارند؟

همان‌طور که از داده‌های جدول ۵ مشخص است، سطح معنی‌داری در هر دو نهاد کتابخانه‌ها بالاتر از مقدار ۰/۰۵ است. در نتیجه در سطح اطمینان ۹۵ درصد، میزان پاسخگو بودن کتاب-

جدول ۶. نتایج آزمون تی‌استیودنت برای مقایسه کتابخانه‌های دو نهاد

گویه سؤال	نهادها	میانگین	مقدار آماره تی‌استیودنت	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون تی‌استیودنت
یافتن آسان کتاب موردنظر	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۸۸	-۲/۱۳۸	۰/۰۳۳	عدم پذیرش فرض برابری
جوابگو بودن کتب و مجلات کتابخانه	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۸۸	-۲/۶۱۵	۰/۰۰۹	عدم پذیرش فرض برابری
وجود سانسور در منابع کتابخانه	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۳۴	-۱/۰۴۳	۰/۲۹۷	پذیرش فرض برابری
ارزیابی کمی منابع کتابخانه	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۳/۲۴	۲/۱۳۲	۰/۰۳۳	عدم پذیرش فرض برابری
	کتابخانه‌های نهاد	۳/۰۹			

دو گویه "یافتن آسان کتاب موردنظر" و "جوابگو بودن کتب و مجلات کتابخانه" نهاد کتابخانه‌های عمومی تهران در سطح بالاتر و در مورد "ارزیابی کمی منابع کتابخانه" کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، وضعیت بهتری دارند.

همان‌طور که از داده‌های جدول ۶ مشخص است، تنها در مورد "وجود سانسور در منابع کتابخانه" بین کتابخانه‌های دو نهاد تفاوتی وجود ندارد و در بقیه موارد تفاوت در سطح ۹۵ درصد معنی‌دار است. با توجه به ستون میانگین‌ها مشخص است که در

براساس ۴ شاخص "برآوردن نیازهای اطلاعاتی از طریق منابع غیرکتابی"، "برآوردن نیازها در موضوعات ده‌گانه دیویی"، "برآوردن نیازها توسط کتاب‌های کمک آموزشی" و "در دسترس بودن منابع کتابخانه" مورد بررسی قرار گرفت.

پرسش ۶: از دیدگاه اعضای کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران تا چه اندازه منابع کتابخانه‌های مذکور با نیاز اعضا انطباق دارند؟

وضعیت انطباق منابع کتابخانه‌های عمومی سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران

جدول ۷. نتایج آزمون تی استیودنت برای بررسی وضعیت انطباق کتابخانه‌ها با ۴ شاخص مورد بررسی

گویه سؤال	نهادهای	میانگین	مقدار آماره تی استیودنت	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون تی استیودنت
منابع غیرکتابی	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۰/۵۶۱۴	۳/۷۷۶	۰/۰۰۰	بالاتر از مقدار متوسط
	کتابخانه‌های نهاد	۰/۵۱۰۶	۰/۷۷	۰/۴۴۲	برابر با مقدار متوسط
موضوعات ده‌گانه دیویی	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۷۲	-۱۱/۶۷۶	۰/۰۰۰	کمتر از مقدار متوسط
	کتابخانه‌های نهاد	۲/۸	-۸/۵۶۱	۰/۰۰۰	کمتر از مقدار متوسط
کتاب‌های کمک‌آموزشی	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۰/۶۱۱۴	۶/۷۸۵	۰/۰۰۰	بالاتر از مقدار متوسط
	کتابخانه‌های نهاد	۰/۶۲۱	۷/۷۳۴	۰/۰۰۰	بالاتر از مقدار متوسط
در دسترس بودن منابع	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۸۳	-۸/۸۱۵	۰/۰۰۰	کمتر از مقدار متوسط
	کتابخانه‌های نهاد	۲/۸۹	-۳/۷۷۹	۰/۰۰۰	کمتر از مقدار متوسط

کتابخانه‌های عمومی شهر تهران در شاخص "منابع غیرکتابی" برابر با مقدار متوسط، در شاخص‌های "موضوعات ده‌گانه دیویی" و "در دسترس بودن منابع" کمتر از مقدار متوسط و در شاخص "کتاب‌های کمک‌آموزشی" بالاتر از مقدار متوسط است.

طبق داده‌های جدول ۷، وضعیت کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران در شاخص‌های "منابع غیرکتابی" و "کتاب‌های کمک‌آموزشی" بالاتر از مقدار متوسط، و در شاخص‌های "موضوعات ده‌گانه دیویی" و "در دسترس بودن منابع" کمتر از مقدار متوسط است. وضعیت کتابخانه‌های نهاد

جدول ۸. نتایج آزمون تی استیودنت برای مقایسه کتابخانه‌های دو نهاد

گویه سؤال	نهادهای	میانگین	مقدار آماره تی استیودنت	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون تی استیودنت
منابع غیرکتابی	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۰/۵۶۱۴	۲/۳۸۳	۰/۰۱۷	عدم پذیرش فرض برابری
	کتابخانه‌های نهاد	۰/۵۱۰۶			
موضوعات ده‌گانه دیویی	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۷۲	-۲/۳۴۲	۰/۰۱۹	عدم پذیرش فرض برابری
	کتابخانه‌های نهاد	۲/۸			
کتاب‌های کمک‌آموزشی	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۰/۶۱۱۴	-۰/۴۵۰	۰/۶۵۳	پذیرش فرض برابری
	کتابخانه‌های نهاد	۰/۶۲۱			

گویه سؤال	نهاده‌ها	میانگین	مقدار آماره تی استیودنت	سطح معنی‌داری	نتیجه آزمون تی استیودنت
در دسترس بودن منابع	کتابخانه‌های شهرداری تهران	۲/۸۳	-۱/۳۸۲	۰/۱۶۷	پذیرش فرض برابری
	کتابخانه‌های نهاد	۲/۸۹			

"استفاده از سالن مطالعه" رتبه دوم، "امانت بردن کتاب" رتبه سوم، "مطالعه کتاب درسی، استفاده از سالن مطالعه" رتبه چهارم و "امانت بردن کتاب، استفاده از سالن مطالعه" در رتبه پنج قرار دارند.

در بین اهداف اعضای کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران از مراجعه به کتابخانه، "استفاده از سالن مطالعه" در رتبه اول، "مطالعه کتب درسی، استفاده از سالن مطالعه" رتبه دوم، "امانت بردن کتاب، استفاده از سالن مطالعه" رتبه سوم، "مطالعه کتب درسی" رتبه چهارم و "امانت بردن کتاب، مطالعات نشریات و روزنامه‌ها" در رتبه پنج قرار دارند. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های (شهمیرزادی و فهیم‌نیا، ۱۳۸۸) که به بررسی وضعیت موجود کتابخانه‌های عمومی وابسته به نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران پرداخت؛ و درلاک (۲۰۱۱)، که با عنوان "ارزیابی منابع در دو مرکز اطلاعاتی مدارس" انجام شد، هم‌سو بوده ولی با پژوهش‌های: یانگ^۲ (۱۹۹۸) که "بررسی بخش امانت کتابخانه‌ها و نقش آن‌ها در تأمین نیازهای اطلاعاتی و رضایت استفاده‌کنندگان" را انجام داده است و بلین و ریزی^۳ (۲۰۰۱) که طی بررسی‌هایی بر روی عوامل مؤثر بر رضایتمندی انجام دادند، مطابقت ندارد.

در حالت کلی مقایسه هر یک از ۴ شاخص "برآوردن نیازهای اطلاعاتی از طریق منابع غیرکتابی"، "برآوردن نیازها در موضوعات ده‌گانه دیویی"، "برآوردن نیازها توسط کتاب‌های کمک‌آموزشی" و "در دسترس بودن منابع کتابخانه" در دو نهاد کتابخانه‌های مورد بررسی در دو شاخص "منابع غیرکتابی" و "موضوعات ده‌گانه دیویی" سطح معنی‌داری کوچک‌تر از ۰/۰۵ است. در نتیجه در سطح اطمینان ۹۵ درصد میانگین امتیازات دو گروه نهاد کتابخانه‌ها در این دو شاخص باهم متفاوت است و در شاخص "موضوعات ده‌گانه دیویی" وضعیت کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، بهتر است. در دو شاخص "کتاب‌های کمک‌آموزشی" و "در دسترس بودن منابع" سطح

طبق داده‌های جدول ۸، در دو شاخص "منابع غیرکتابی" و "موضوعات ده‌گانه دیویی" سطح معنی‌داری کوچک‌تر از ۰/۰۵ است. در نتیجه در سطح اطمینان ۹۵ درصد میانگین امتیازات دو گروه نهاد کتابخانه‌ها در این دو شاخص با هم متفاوت است. از ستون میانگین‌ها مشخص است که در شاخص "منابع غیرکتابی"، کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران وضعیت بهتری دارند. و در شاخص "موضوعات ده‌گانه دیویی" وضعیت کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، بهتر است. در دو شاخص "کتاب‌های کمک‌آموزشی" و "در دسترس بودن منابع" سطح معنی‌داری آزمون بزرگ‌تر از مقدار ۰/۰۵ بوده و در نتیجه اختلاف معنی‌داری بین کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

با توجه به نتایج حاصل از یافته‌های پژوهش می‌توان اذعان داشت که: از دیدگاه اعضای کتابخانه‌های مورد پژوهش، در بین منابع مورد استفاده اعضای کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران، "اینترنت" رتبه اول، "روزنامه، اینترنت" رتبه دوم، "تلویزیون، اینترنت" رتبه سوم، "تلویزیون، مجلات، اینترنت" و "رادپو، اینترنت، کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی" رتبه پنجم را به خود اختصاص داده‌اند. همچنین لازم به ذکر است که منبع "کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی" با ۲/۵ درصد رتبه دهم را به خود اختصاص داده است. در بین منابع مورد استفاده اعضای کتابخانه‌های نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران، "اینترنت" رتبه اول، "روزنامه، اینترنت" رتبه دوم، "تلویزیون، اینترنت" رتبه سوم، "کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی" رتبه چهارم و "تلویزیون، روزنامه، کتابخانه و مراکز اطلاع‌رسانی" رتبه پنجم را به خود اختصاص داده‌اند. اکثر افراد مورد مطالعه نیز از بیش دو منبع برای کسب اطلاعات موردنیاز خود، استفاده می‌کنند.

در بین اهداف اعضای نهاد کتابخانه‌های عمومی شهر تهران از مراجعه به کتابخانه، "امانت بردن کتاب" در رتبه اول،

1. Drellack
2. Yang
3. Belline and I. Rizzi

افراد باید ارزیابی کمی و کیفی منابع مجموعه کتابخانه‌های عمومی همواره انجام شود.

پیشنهادها

براساس یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود برای بهبود وضعیت منابع کتابخانه‌های عمومی منطبق بر نیاز کاربران فعالیت‌های زیر صورت پذیرد:

۱. لحاظ نمودن نیازهایی که در اولویت هستند و میزان منابع و تطبیق دادن آن‌ها با نیازهای جامعه کتابخوان؛
۲. ارزیابی کمی و کیفی منابع در پایان هر سال کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی در شهر تهران؛
۳. نیازسنجی از مراجعین و اعضای کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی در شهر تهران در پایان هر سال؛
۴. افزایش بودجه کتابخانه‌های سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران و نهاد کتابخانه‌های عمومی در شهر تهران جهت خرید کتاب برای تأمین نیازهای واقعی مراجعان به کتابخانه‌ها

معنی داری آزمون بزرگ‌تر از مقدار ۰/۰۵ بوده و در نتیجه اختلاف معنی داری بین کتابخانه‌های دو نهاد وجود ندارد. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های شه‌میرزادی و فهیم نیا (۱۳۸۸)، آشوغ (۱۳۷۶) که به بررسی وضعیت کتابخانه‌های عمومی استان گیلان (وابسته به اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی گیلان) پرداخته است، و شیخ عطار (۱۳۸۳) که به بررسی میزان انطباق مجموعه کتابخانه‌های عمومی وابسته به سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران با نیاز اعضا پرداخت، هم‌سو بوده است.

با وجود رشد روزافزون حجم مجلات علمی، افزایش شمار دانش‌آموختگان و تحصیل‌کردگانی که روزبه‌روز به تعدادشان افزوده می‌شود، کمبود کتابخانه، فقدان فضا و مکان مطالعه و نبود کتاب‌های مناسب و متناسب با سن افراد از جمله مشکلاتی هستند که کتاب و کتابخوانی در ایران را تحت‌تاثیر خود قرار داده است.

یکی از مهم‌ترین عوامل ارائه خدمات و شناخت از منابع استفاده‌کنندگان در زمینه‌های فرهنگی، آموزشی، علمی، تفریحی و سرگرمی و ویژگی‌های مختلف است چرا که رسالت دسترس‌پذیر ساختن دانش برای همه گروه‌های جامعه، به کمک برنامه‌ها، امکانات و نیروهای انسانی کارآمد، میسر می‌شود. بدیهی است کتابخانه‌های عمومی باید وظیفه خود که همان رفع نیازهای عمومی یک جامعه است، را به‌وضوح بیان نموده و همچنین به آن عمل نمایند. برای شناخت نیازهای اطلاعاتی

منابع

- بیرانوند، علی و رنجبر، پروانه (۱۳۸۹). بررسی موانع و مشکلات موجود در کتابخانه‌های دانشگاهی منطقه غرب کشور جهت پیاده‌سازی نظام همکاری بین کتابخانه‌ای و خدمات تحویل مدرک. *دانش‌سناسی*، ۲(۸)، ۳۵-۴۸.
- فرج پهلوی، عبدالحسین (۱۳۹۲). *بررسی ملاک‌ها و عوامل مؤثر بر انتخاب کتاب توسط اعضا در کتابخانه‌های عمومی استان خوزستان*. طرح پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری. دانشگاه شهید چمران اهواز.
- زارع، امین، گودینی، یاسر، ریاحی، عارف (۱۳۹۴). مطالعه عوامل مؤثر بر استفاده از کتابخانه‌های عمومی (مطالعه موردی کاربران کتابخانه‌های عمومی شهر کرمانشاه). *فصلنامه نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی*، ۴(۱ و ۲)، ۶۲-۵۱.
- مزینانی، علی (۱۳۸۶). *کتابخانه و کتابداری*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت).
- شه‌میرزادی، طیبه و فهیم‌نیا، فاطمه (۱۳۸۸). بررسی وضعیت فراهم‌آوری و مجموعه‌سازی کتابخانه‌های عمومی کشور. *فصلنامه کتاب*، ۱(۲۰)، ۱۱-۱۳۶.
- آشوغ، امران (۱۳۷۶). *بررسی کتابخانه‌های عمومی گیلان*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه تهران، دانشکده روانشناسی و علوم.
- شیخ عطار، فریدالدین محمد (۱۳۸۳). *بررسی میزان انطباق مجموعه منابع کتابخانه‌های عمومی وابسته به سازمان فرهنگی هنری شهرداری تهران با نیاز اعضا*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات تهران.

- Belline, P., & Rizzi, I. (2001). Iso 11620 stimedella. Target population indicator BIII users satisfaction. *Bibliotec Oggi*, 19(1), 52-68..
- Drellack, G. (2011). *Condition and Use of the Resources in Two Media Centers: An Evaluation* (Doctoral dissertation, The College of St. Scholastica)..
- Kurz, R. F. (2012). Searching for mirrors: An exploration of racial diversity in South Carolina's public library youth collections. Columbia: University of South Carolina. ProQuest Dissertations and Theses, 333.
- Lingnan Library (2002). User Satisfaction of Lingnan University Library. [On-Line]. Available: <http://www.library.hk/edu/kuh/User-survey>. 9 Oct-Dec. 1988-247-264.
- Young, B. (1998). Circulation service—is it meeting the user's needs?. *Journal of Academic librarianship*, 2(3), 120–128.